

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТА ВТІЛЕННЯ ІДЕЙ ПЕДАГОГІКИ СПІВРОБІТНИЦТВА НА УРОКАХ СПЕЦДИСЦИПЛІН

Швидка зміна умов життя примушує шукати нові підходи до підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в ХХІ столітті. Освіта - основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний і економічний потенціал народу, виховує патріота і громадянина України. Сучасний педагог стає організатором самостійного навчального пізнання учнів, не головною діючою особою в групі учнів, а режисером їхньої взаємодії з навчальним матеріалом, один з одним і з учителем. Педагогіка співпраці – напрям педагогічного мислення і практичної діяльності, спрямований на підготовку компетентного фахівця нової формації через демократизацію і гуманізацію педагогічного процесу [2, с. 429].

Сьогодні, в умовах модернізації української освіти, зокрема фахової передвищої, одним із напрямків оптимізації навчального процесу є його спрямування на демократизацію взаємовідносин викладача та студента, що зображується в нових підходах до навчання: створенні сприятливої атмосфери співробітництва, зниженні монологічного викладу матеріалу та дублювання інформації, яка може бути отримана з доступних джерел і переходу до діалогового спілкування, інтенсифікації впровадження в навчальний процес активних методів навчання, які дають можливості для розкриття творчої особистості, розвитку ініціативи, активізації пізнавально-навчальної діяльності студента. «Відкрити в кожній людині творця, поставити її на шлях самобутньо – творчої, інтелектуально – повнокровної праці – це завдання стає першочерговим у практичній роботі закладу освіти»[1,с. 67].

Вагомий внесок у розвиток технології співробітництва зробив В. О. Сухомлинський. Незважаючи на те, що серед його праць ми не знаходимо спеціально присвячених темі співробітництва, однак саме ця ідея є однією з тих,

що пронизують всю теоретичну і практичну спадщину видатного педагога. Гуманізм педагогічної системи Сухомлинського ґрунтується на положенні про самоцінність людини, її праві на свободу і гідність як неповторної індивідуальності. Найкращий учитель той, хто забуває, що він вчитель, а бачить в своєму учневі друга, однодумця.

Якщо взяти відносини між викладачем і студентом, то вони далеко не однозначні. Викладач пов'язаний з вихованцем цілою системою формальних і неформальних зв'язків, за характер яких він несе відповідальність перед суспільством, сім'єю студента, перед своєю совістю. Відповідальність нерозривно зв'язана з правами, з допомогою яких він може виконувати і свої обов'язки. Студенти мають ті ж громадянські права, що і викладач, але обов'язки в них все – таки різні, як по змісту, так і по формі.

Якщо говорити про права студентів не з формальної, а з психологічної точки зору, то по відношенню до викладача вони можуть залишатися беззахисними. Це відбувається тоді, коли своє моральне право і свої юридичні права педагог визнає надто формально або вживає їх далеко не кращим способом, забуваючи про інтереси студентів, колективу. Вміння правильно використати владу, наказувати тих, хто провинився, заохочувати найкращих говорить про високий професіоналізм педагога.

Справжній викладач бачить особистість студентів, визнає їх неповторність, незамінність, поважає їх почуття, думки, право на свободу вибору, право на рівність і співробітництво, в яких би відносинах вони не були. Отже, рівність – завжди співробітництво, а в педагогіці – взаємна повага особистостей, готовність допомогти самореалізації їх можливостей, оптимістична віра у майбутнє. Співробітництво викладача і студента дає можливість зробити нашими соратниками навіть тих студентів, які не люблять самостійної розумової праці, спокійно користуються плодами праці педагогів і авторів підручників. Проте, не зразу це під силу викладачу.

Якими ж шляхами повинен йти викладач, щоб досягти зі студентом співробітництва? Співробітництво – це позиція викладача. І відкривається вона з його відношення до студента, його поваги і любові.

Створити оптимістичну установку на студента, забути про його недоліки, бачити добро – ось що важливо в спілкуванні. Зміст співробітництва полягає в тій радості, яку воно дає. Чекати і вміти переборювати. Є таке поняття: «щасливу людину може виховати лише щаслива», а значить успіх потрібний не тільки студентам, а й педагогам. Грубість, неповага до особистості викладача можуть негативно вплинути не тільки на його бажання співробітництва, але й на доброту, увагу. В емоційно нестійких педагогів, з неможливістю управляти своїми почуттями виникає постійна напруга, стрес, які негативно впливають на співробітництво викладача і студента. Така ж участь педагогів, які постійно перебувають у стані неадекватного оптимізму. Щоб цього не сталося, педагогу потрібно глибше поглянути на самого себе, розраховувати свої сили, розвивати свою емоційну культуру, психологічне бачення.

Емоційна культура вчителя іде, найперше, від слова. В.О.Сухомлинський писав: «Мої слова були б пустими звуками, якби в думках вихованців я не вишукував тонкої чутливості до слова, якби кожне слово не пробуджувало в них внутрішнього емоційного відгуку» [1, с. 68].

Викладач готується до заняття. Як зробити так, щоб ніхто на занятті не був бездіяльним? Які мотиви створити для навчання? В.О.Сухомлинський писав: «Страшна ця небезпека - безділля за партами; безділля шість годин щоденно, безділля місяці і роки. Це розбещує, морально калічить людину...» [1, с. 68]

Є над чим працювати. Тут не підійде лише заняття з традиційними методами, формами. Потрібна творчість викладача. Це заняття – дискусія, круглий стіл, мозкова атака, ділова гра, заняття з використанням комп'ютерних технологій і інші. На таких заняттях викладач може побачити здібності студента, розвинути їх, зробити взірцем для інших, «заразити» бажанням до творчості, а ще - дає можливість шукати, дізнаватися, вчитися, здобувати успіх. Те, що не зрозуміли вдома, те, що не засвоїли на минулому занятті – все одно буде засвоєне, вивчене.

Отже, педагогіка співробітництва дає можливість:

- забезпечує умови для розвитку творчої особистості студента;
- сприяє позитивній мотивації студентів до пізнавальної діяльності, потребі в самопізнанні, самореалізації та самовдосконаленні;

- дозволяє гарантувати досягнення певного стандарту освіти;
- робить можливим сучасний підхід до побудови структури сучасного заняття;
- створює оптимальні умови для розвитку творчих здібностей студентів;
- створює атмосферу співробітництва, взаємодії викладача та студента.

ДЖЕРЕЛА

1. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: В 5-ти тт. - Т. 2.//В.О Сухомлинський - Київ: Радянська школа, 1976.
2. Фіцула М. М., " Педагогіка" "Академвидав", Київ,2003.
- 3.Ягупов В. В.Педагогіка:Навч. посібник.// В.В.Ягупов – К.:Либідь, 2003.–560 с.